

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2017/151

Karar Sayısı: 2017/138

Karar Tarihi: 7.9.2017

İPTAL TALEBİNDE BULUNAN: Şırnak Milletvekili Aycan İRMEZ

İPTAL TALEBİNİN KONUSU: Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun Şırnak Milletvekili Faysal SARIYILDIZ'ın milletvekilliğinin düşmesine ilişkin 27.7.2017 tarihli ve 1158 sayılı kararının Anayasa'nın 85. maddesi uyarınca iptaline karar verilmesi talebidir.

I. İPTALİ İSTENEN TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ KARARI

Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Genel Kurulunun 27.7.2017 tarihli ve 1158 sayılı kararı şöyledir:

“Şırnak Milletvekili Faysal SARIYILDIZ'ın 2016 yılı Ekim, Kasım ve Aralık aylarında beşer Birleşimi aşan devamsızlığı sebebiyle Anayasa'nın 84'üncü maddesine göre milletvekilliğinin düşmesine dair Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon tarafından hazırlanan rapor, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun 27.07.2017 tarihli 120'nci Birleşiminde kabul edilmiştir.”

II. İPTAL TALEBİNİN GEREKÇESİ

1. İptal talebini içeren dilekçede özetle ilgili milletvekilinin rahatsızlığı nedeniyle üç ay boyunca seyahat edemeyeceğine ilişkin sağlık raporu aldığı, yurt dışında 21.11.2016 tarihinde alınan bu raporun konsolosluk aracılığıyla tercüme ettirilerek 18.1.2017 tarihinde posta yoluyla TBMM Başkanlığına gönderildiği, TBMM Başkanlığı tarafından devamsızlıkla ilgili yazının devamsızlık cetveliyle birlikte 1.2.2017 tarihinde ilgili milletvekiline tebliğ edildiği, TBMM'nin söz konusu sağlık raporunu Ankara Numune ve Araştırma Hastanesinde fenne ve usule uygunluk yönünden incelediği, TBMM Başkanlık Divanınca 24.5.2017 tarihinde devamsızlık cetveline yapılan itirazın reddine karar verildiği, bunun üzerine dosyanın Karma Komisyona sevk edildiği, Karma Komisyon raporunun TBMM Genel Kurulunda 25.7.2017 tarihinde görüşüldüğü ve 27.7.2017 tarihinde oylamaya sunulmak suretiyle devamsızlık nedeniyle ilgili milletvekilinin milletvekilliğinin düşmesine karar verildiği, yedi günlük süre içinde Anayasa Mahkemesine başvuruda bulunulduğu, milletvekilliğinin düşmesine ilişkin kararın Halkların Demokratik Partisi (HDP) milletvekillerinin TBMM'den tasfiyesine yönelik siyasi saiklerle alındığı, ayrıca eşitlik ilkesine aykırılık ve keyfilik oluşturduğu, TBMM'de müşahede ile açılan birleşimlerde milletvekillerinin Genel Kurulda var oldukları yönündeki kabulün bir karine olmayıp hak olduğu, ilgili milletvekilinin devamsızlığına mazeret olarak sunduğu sağlık raporunun kendi aleyhine delil olarak kullanıldığı, anılan sağlık raporu ile verdiği diğer mazeret dilekçelerinin TBMM'de bulunmadığının tespiti bakımından delil olarak kabulünün hukuka aykırı olduğu, bugüne kadarki uygulamada yoklamada var olduğu kabul edilen milletvekillerinin TBMM'de gerçekten bulunup bulunmadıklarına yönelik bir tespitin yapılmadığı, devamsızlığı bulunan

bazı milletvekillerinin milletvekilliklerinin düşmesine karar verilmesi amacıyla dosyalarının Karma Komisyona gönderilmesi yönünde uygulama yapılırken devamsızlığı bulunan diğer birtakım milletvekilleri hakkında hiçbir işlem yapılmamasının eşitlik ilkesini ihlal ettiği, bu durumun keyfi ve siyasi amaçlarla hareket edildiğini ortaya koyduğu, milletvekillerinin katılmadıkları birleşimler için mazeretlerinin kabulü hakkında öngörölmüş herhangi bir ölçüt bulunmazken ilgili milletvekilinin mazeret dilekçelerinin gerekçelerinin sorulmasının ve buna göre ret kararı verilmesinin de eşitlik ilkesiyle bağdaşmadığı, temsil hakkının gözetilmesi nedeniyle uygulamada milletvekilliğinin düşmesine istisnai hallerde karar verildiği, milletvekillerinin mazeretlerinin kabul edilmemesinin teamül hâline gelmiş yerleşik uygulamaya aykırı olduğu ilgili milletvekilinin devamsız olduğu bildirilen birleşimlerden hangilerinin müşahedeyle hangilerinin ise yoklamayla açıldığının tespit edilmediği, müşahede ile açılan birleşimlerde de ilgili milletvekilinin, verdiği mazeret dilekçelerine dayalı olarak Genel Kurulda bulunmadığı kabul edilerek milletvekilliğinin düşmesine karar verildiği hâlde mazeret dahi bildirmeyip Meclis çalışmaları sırasında başka yerlerde bulunduğu sabit olan milletvekillerinin Genel Kurulda var olduklarının kabul edilmesinin ahlak ve evrensel hukuk kurallarına aykırı olduğu, seçme ve seçilme haklarının ihlal edildiği belirtilerek milletvekilliğinin düşmesine ilişkin TBMM kararının Anayasa'nın 2., 10., 13., 25., 26., 67. ve 83. maddeleri ile TBMM İçtüzüğü'nün 138. maddesine, TBMM teamüllerine, Anayasa Mahkemesi içtihatları ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne aykırı olduğu ileri sürölmüş ve Anayasa'nın 85. maddesi uyarınca iptali talep edilmiştir.

III. İNCELEME

2. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca yapılan inceleme toplantısında, iptal talebini içeren dilekçe ve ekleri, Raportör Cengiz ERTEN tarafından hazırlanan inceleme raporu, iptali istenen TBMM kararı, ilgili Kanun ve TBMM İçtüzüğü (İçtüzük) hükümleri ve dayarılan Anayasa kuralları ile bunların gerekçeleri okunup incelendikten sonra gereği görüştölüp düşünöldü:

3. TBMM tarafından 27.7.2017 tarihinde 2016 yılı Ekim, Kasım ve Aralık aylarında beşer birleşimi aşan devamsızlığı sebebiyle Şırnak Milletvekili Faysal SARIYILDIZ'ın milletvekilliğinin Anayasa'nın 84. maddesine göre düşmesine karar verilmiştir. Şırnak Milletvekili Aycan İRMEZ, ilgili milletvekili hakkında alınan kararın Anayasa'nın 85. maddesi uyarınca iptali talebiyle 31.7.2017 tarihinde Anayasa Mahkemesine başvurmuştur.

4. Anayasa'nın 85. maddesi ile 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 54. maddesinin birinci fıkrasında milletvekilliğinin düşmesine ilişkin TBMM kararlarına karşı ilgili milletvekili veya bir diğer milletvekilinin, kararın alındığı tarihten başlayarak yedi gün içinde, kararın Anayasa'ya, kanuna veya İçtüzük'e aykırılığı iddiasıyla iptali için Anayasa Mahkemesine başvurabileceği hükme bağlanmıştır.

5. Şırnak Milletvekili Faysal SARIYILDIZ'ın milletvekilliğinin düşmesine ilişkin 27.7.2017 tarihli TBMM kararının iptali talebiyle 31.7.2017 tarihinde Şırnak Milletvekili Aycan İRMEZ tarafından Anayasa Mahkemesine başvurulmuş olması karşısında iptal talebinin, süresinde ve yetkili bir başvuru tarafından yapıldığı anlaşılmaktadır.

6. Anayasa'nın 85. maddesi ile 6216 sayılı Kanun'un 54. maddesinin birinci fıkrasında, milletvekilliğinin düşmesine ilişkin TBMM kararlarının iptali talebiyle yapılan

başvuruların Anayasa Mahkemesi tarafından onbeş gün içinde kesin karara bağlanacağı öngörülmüştür.

7. Anayasa Mahkemesine tanınan onbeş günlük sürenin, bu tür başvuruların en kısa zamanda ve süratle karara bağlanmasını sağlamak amacıyla öngörüldüğü açıktır. Bu nedenle anılan süre içinde karar verilememiş olması, Anayasa Mahkemesinin başvuru inceleme yetkisini ortadan kaldırmamaktadır.

8. Somut olayda 31.7.2017 tarihinde Anayasa Mahkemesine başvuruda bulunulmuş ve söz konusu başvuru 10.8.2017 tarihinde Anayasa Mahkemesinin gündemine alınmıştır. Ancak anılan başvuru, toplantı yeter sayısının sağlanamaması nedeniyle o gün görüşülememiş; Anayasa Mahkemesinin sonraki ilk gündemine alınarak karara bağlanmıştır.

9. Anayasa koyucu tarafından milletvekilliğinin düşme sebeplerinden biri olarak milletvekillerinin devamsızlık hâli öngörülmüş ve bu kapsamda Anayasa'nın 84. maddesinin dördüncü fıkrasında "*Meclis çalışmalarına özürsüz veya izinsiz olarak bir ay içerisinde toplam beş birleşim günü katılmayan milletvekilinin milletvekilliğinin düşmesine, durumun Meclis Başkanlık Divanınca tespit edilmesi üzerine, Genel Kurulca üye tamsayısının salt çoğunluğunun oyuyla karar verilebilir.*" hükmüne yer verilmiştir. TBMM'nin çalışmalarını yürütebilmesi için gerekli olan toplantı ve karar yeter sayılarını hükme bağlayan Anayasa'nın 96. maddesi ile Millî Güvenlik Konseyi Anayasa Komisyonu raporunda yer alan "*Meclis çalışmalarını aksatacak nitelikte görüldüğünden, bu hüküm bir ay içinde, beş birleşim gününe özürsüz olarak katılmayanların üyeliğinin düşmesine imkân verecek şekilde değiştirilmiştir.*" şeklindeki açıklama da göz önünde bulundurulduğunda devamsızlık konusunun düşme nedenlerinden biri olarak düzenlenmesinin amacının Meclis çalışmalarının aksatılmaması olduğu anlaşılmaktadır.

10. Milletvekilliğinin düşmesine ilişkin kararlara karşı Anayasa Mahkemesine başvurma imkânının tanınmasının amacına ilişkin olarak 1982 Anayasası'nın kanunlaşma aşamasına ait belgelerde bir açıklama bulunmamakla birlikte yasama dokunulmazlıklarının kaldırılmasına dair kararları da konu edinen başvuru usulünün ilk olarak düzenlendiği 1961 Anayasası'nın 81. maddesinin gerekçesinde "*Dokunulmazlığın kaldırılması ehemmiyetli siyasi ve hukuki neticeler tevliid ettiğinden bu kararlar aleyhine Anayasa Mahkemesine müracaat yolu açık bırakılmıştır.*" ifadelerine yer verilmiştir.

11. Milletvekilliğinin düşmesi kararına karşı Anayasa Mahkemesine yapılan başvurunun niteliği, Anayasa'nın 85. maddesinin tamamını değiştiren 4121 sayılı 7.11.1982 Tarihli ve 2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Başlangıç Metni ve Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun'un madde gerekçesinde "*...Bu düzenlemeye getirilen bir siyasi korumadır. Çoğunluğun yanlış bir karar vermesine karşı veya siyasi amaç ve gerekçesiyle milletvekilinin zor durumda kalmasına karşı Anayasa Mahkemesine müracaat hakkı tanınmasıdır. Bu ne yargı yolu ne de itirazdır. Sadece usul yoludur.*" şeklinde belirtilmiştir.

12. Anayasa'nın 85. maddesi uyarınca Anayasa Mahkemesince yapılacak denetimin kapsamı, milletvekilliğinin düşmesi için gereken şartların gerçekleşip gerçekleşmediği ve izlenen sürecin Anayasa'ya, kanuna veya İçtüzük'e uygun olup olmadığıyla sınırlı olacaktır. Bu nedenle anayasal koşulların gerçekleşmesi hâlinde Anayasa Mahkemesinin, TBMM'nin anılan takdir yetkisini kullanmış olması sebebiyle yerindelik denetimi yapması söz konusu olamaz.

13. Anayasa'nın 84. maddesi uyarınca devamsızlık sebebiyle bir milletvekilinin milletvekilliğinin düşmesine karar verilebilmesi için söz konusu milletvekilinin Meclis çalışmalarına özürsüz veya izinsiz olarak katılmaması, devamsızlığın bir ay içinde en az beş birleşim günü olması, bu durumun TBMM Başkanlık Divanınca tespit edilmesi ve Genel Kurul üye tamsayısının salt çoğunluğunun oyu gerekmektedir.

14. Öte yandan devamsızlık sebebiyle milletvekilliğinin düşme usulü, İçtüzük'te ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. İçtüzük'ün 138. maddesinin birinci fıkrasında "*Bir milletvekili Meclis çalışmalarına özürsüz veya izinsiz olarak bir ay içinde toplam beş birleşim günü katılmazsa devamsızlığı Başkanlık Divanınca tespit edilir ve Anayasa ve Adalet Komisyonları üyelerinden kurulu Karma Komisyona gönderilir.*", ikinci fıkrasında "*Karma Komisyon, yasama dokunulmazlığının kaldırılmasındaki hükümlere göre durumu inceler ve raporunu hazırlar.*" denilmektedir.

15. İçtüzük'ün 131. maddesinin ikinci fıkrasına göre Karma Komisyonun başkanı, başkanvekili, sözcü ve kâtibî; Anayasa Komisyonunun başkanı, başkanvekili, sözcüsü ve kâtibidir.

16. 138. maddenin ikinci fıkrasında atıfta bulunulan İçtüzük'ün 132. maddesine göre Karma Komisyon başkanı, dokunulmazlık dosyalarını incelemek üzere ad çekme suretiyle beş üyeli bir hazırlık komisyonu teşkil eder. Bu şekilde oluşturulan hazırlık komisyonu kendine gizli oyla bir başkan ve sözcülük görevini de yapacak bir kâtip seçer. Bu komisyon bütün belgeleri inceleyip gerekirse o milletvekilini dinler; tanık dinleyemez. Hazırlık komisyonu, raporunu göreve başlamasından itibaren en geç bir ayda verir. Hazırlık komisyonu raporu Karma Komisyonda bir ayda sonuçlandırılır.

17. İçtüzük'ün 138. maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkralarında da milletvekilliğinin düşmesi istenen milletvekilinin veya onun adına başka bir milletvekilinin Karma Komisyonda ve Genel Kurulda savunma yapabileceği, Karma Komisyon raporunu görüşen Genel Kurulun üye tamsayısının salt çoğunluğuyla milletvekilliğinin düşmesine karar verebileceği, oylamanın ise Karma Komisyon raporu üzerindeki görüşmelerin tamamlanmasından itibaren yirmidört saat geçmeden yapılamayacağı belirtilmiştir.

18. Devamsızlık sebebiyle bir milletvekilinin milletvekilliğinin düşmesine karar verme sürecinin de İçtüzük'te yer alan anılan kurallara uygun olması gerekmektedir.

19. Somut olayda TBMM Başkanlığı tarafından 23.1.2017 tarihinde Faysal SARIYILDIZ'a 1.10.2016 ile 31.12.2016 tarihleri arasında Genel Kurulun 47 birleşimine mazeretsiz katılmadığı bildirilmiş; milletvekilinin talebi üzerine, katılmadığı birleşimleri gösterir devamsızlık cetveli de 1.2.2017 tarihinde tebliğ edilmiştir.

20. Anılan milletvekili; devamsızlık cetvelinin kendisine tebliğinin ardından tek hekim tarafından yurt dışında verilmiş olan ve üç ay içinde tedavi görmesinin zorunlu olduğunu, seyahat etmesinin uygun olmadığını belirten 21.11.2016 tarihli, hepatit B ve karaciğer yağlanması tanılı sağlık raporunu TBMM Başkanlığına sunmak suretiyle devamsızlık cetveline İçtüzük'ün 152. maddesi uyarınca itirazda bulunmuştur.

21. TBMM Başkanlığınca 24.4.2017 tarihinde, söz konusu sağlık raporunun usule ve fenne uygun olup olmadığının incelenerek sağlık raporunda belirtilen bulgular çerçevesinde ilgili milletvekilinin seyahat edip edemeyeceği konusunda Sağlık Bakanlığından görüş istenmiştir.

22. Sağlık Bakanlığı tarafından hakem hastane olarak belirlenen Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesinin değerlendirmesi sonucunda ilgili milletvekilinin hastanede yatırılarak tetkik edilmediği, ev hekimine başvurularak ayakta takip edildiği gerekçeleri ile milletvekilinin istirahatini gerektirecek ve seyahatine engel teşkil edecek bir durumunun bulunmadığı, dolayısıyla sağlık raporunun fenne uygun olmadığı yönünde hazırlanan sağlık kurulu raporu TBMM Başkanlığına sunulmuştur.

23. TBMM Başkanlık Divanı 24.5.2017 tarihli ve 38 sayılı kararıyla ilgili milletvekilinin, gerek kendisinin ve siyasi partisinin bildirimlerinden gerekse Adalet Bakanlığının bildirimlerinden belirtilen dönemde yurt dışında bulunduğu ve Genel Kurulun toplam 47 birleşimine katılmadığının sabit olduğunun tespitine ve söz konusu milletvekilinin TBMM Başkanlığına sunduğu “üç ay süreyle seyahat edemeyeceği”ne ilişkin sağlık raporunun, aynı dönemde kamuoyuna yansıyan birçok siyasi faaliyete katılımının bulunmasıyla ve rapor süresiyle çakışan ve milletvekilinin üyesi olduğu partinin genel merkezinin geriye dönük görevlendirmesiyle çelişen bir nitelik arz ettiği, hakem hastanenin, incelenen sağlık raporunun fenne uygun olmadığına ilişkin bildirim ile yasama görevinin uzun süre yerine getirilmemesinin kamu yararına ters düştüğünü dikkate aldığını belirtmek suretiyle sağlık durumu ve parti görevlendirmesi gerekçelerine dayandırılan izin talepleri ile itirazın reddine ve bu ret kararlarının İçtüzük’ün 151. maddesine göre Genel Kurulun onayına sunulmasına karar vermiştir.

24. İlgili milletvekilinin izin talepleri ile itirazın reddine ilişkin TBMM Başkanlık Divanı kararının Genel Kurulun 30.5.2017 tarihli 98. Birleşimi’nde kabul edilmesi üzerine TBMM Başkanlık Divanının 31.5.2017 tarihli ve 39 sayılı kararıyla söz konusu milletvekilinin devamsızlığına ilişkin dosyanın, Anayasa’nın 84. ve İçtüzük’ün 138. maddeleri gereğince değerlendirilmek üzere Anayasa ve Adalet Komisyonları üyelerinden kurulu Karma Komisyona gönderilmesine karar verilmiştir.

25. Karma Komisyonun 14.6.2017 tarihinde yapmış olduğu toplantıda İçtüzük’ün 132. maddesi uyarınca ad çekmek suretiyle hazırlık komisyonu, 15.6.2017 tarihinde de hazırlık komisyonunun başkanlık divanı oluşturulmuştur. 17.6.2017 tarihinde çalışmalarını tamamlayan hazırlık komisyonu 23.6.2017 tarihli raporunda, ilgili milletvekilinin milletvekilliğinin düşmesini gerektirecek sayıda Genel Kurul toplantısına katılmadığı ve bu durumu makul gösterecek geçerli bir mazeretinin bulunmadığı yönündeki TBMM Başkanlık Divanının tespitinin mevzuata uygun, yeterli ve yerinde olduğunu karara bağlamıştır.

26. Hazırlık komisyonunun raporu, raporun verildiği tarihten itibaren bir aylık süre içinde 21.7.2017 tarihinde Karma Komisyonunda görüşülmüş; savunma yapmak üzere kendisine önceden davette bulunulan ilgili milletvekilinin yetkilendirdiği milletvekilinin yaptığı sözlü savunma dinlenmiş, ilgili milletvekilinin gönderdiği yazılı savunması okunmuş, söz konusu milletvekilinin milletvekilliğinin düşmesini gerektirecek sayıda Genel Kurul birleşimine katılmadığının gerek kendisi tarafından TBMM Başkanlığına verilmiş olan dilekçelerle gerekse mensubu bulunduğu siyasi parti tarafından ibraz edilen yurt dışı görev yazılarıyla sabit olduğu, bu durumu makul gösterecek geçerli bir mazeretinin de bulunmadığı şeklindeki gerekçelerle Karma Komisyon, ilgili milletvekili hakkında Anayasa’nın 84. ve İçtüzük’ün 138. maddeleri uyarınca işlem yapılması ve milletvekilliğinin düşmesi görüşüyle dosyanın Genel Kurula sunulmasına karar vermiştir.

27. Karma Komisyon raporu, Genel Kurulun 25.7.2017 tarihli 118. Birleşimi'nde İctüzük'ün 72. ve 138. maddelerine göre görüşülmüş; görüşmeler sırasında ilgili milletvekilinin kendi adına savunma yapması için yetkilendirdiği milletvekili savunmayı gerçekleştirmiş, görüşmelerin tamamlanmasından itibaren yirmidört saat geçtikten sonra Genel Kurulun 27.7.2017 tarihli 120. Birleşimi'nde de İctüzük'ün 143. maddesi uyarınca yapılan açık oylama neticesinde Karma Komisyon raporu 328 oyla kabul edilmek suretiyle ilgili milletvekilinin milletvekilliğinin düşmesine karar verilmiştir.

28. İlgili milletvekilinin Anayasa'nın 84. ve İctüzük'ün 138. maddeleri uyarınca milletvekilliğinin düşmesine karar verilmesi için gerekli ve yeterli olan bir ay içinde toplam beş birleşim Meclis çalışmalarına katılmadığının net biçimde TBMM Başkanlık Divanınca tespit edilmiş olması, TBMM Başkanlık Divanının bu yöndeki tespitinin aksine ilgili milletvekilinin Meclis çalışmalarına katıldığı yönünde bir savunmasının ve dolayısıyla bu konuda bir ihtilafın bulunmaması karşısında söz konusu milletvekilinin milletvekilliğinin düşmesine karar verilebilmesi için gerekli olan devamsızlık şartının gerçekleştiği açıktır.

29. Öte yandan ilgili milletvekili tarafından "özür" olarak sunulan sağlık raporunun fenne uygun olmadığı ve rahatsızlığının ilgilinin seyahatine engel teşkil etmediğinin hakem hastane sağlık kurulunca belirlenmesi karşısında bu hususun TBMM Başkanlık Divanınca özür olarak kabul edilmeyip devamsızlık cetveline yapılan itirazın reddedilmesinde Anayasa'ya, kanuna veya İctüzük'e bir aykırılık bulunmamaktadır. Nitekim İctüzük'ün 152. maddesinin üçüncü fıkrasında devamsızlık cetveline yapılan itirazı inceleme yetkisi Başkanlık Divanına tanınmış olup Başkanlık Divanının gerekiyorsa ilgili milletvekilinden bilgi ve belge isteyebileceği hüküm altına alınmıştır. Bu yetki çerçevesinde Başkanlık Divanının gerek duyduğu takdirde özür olarak bildirilen hususun gerçekten devamsızlığa sebep olacak kabul edilebilir bir özür olup olmadığını tespit etmek amacıyla araştırma yapması tabiidir.

30. Devamsızlıkta izin hususu ise İctüzük'ün 151. maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarında düzenlenmiştir. Buna göre bir milletvekiline on güne kadar izin verme yetkisi TBMM Başkanına, daha uzun süreli izinlerde ise TBMM Başkanlık Divanının teklifi üzerine Genel Kurula aittir. Anılan düzenlemeler uyarınca siyasi partilerin herhangi bir milletvekiline devamsızlık konusunda izin verme yetkisi bulunmamaktadır. Siyasi partiler tarafından yapılan görevlendirmelerin Anayasa'nın 84. maddesinde ifade edilen "izin" kavramı kapsamında kabulünün mümkün olmaması sebebiyle ilgili milletvekilinin, mensubu olduğu siyasi parti tarafından yurt dışı faaliyetlerde görevlendirildiğini belirterek devamsızlık cetveline yapmış olduğu itirazın da TBMM Başkanlık Divanınca reddedilmesinde Anayasa'ya, kanuna veya İctüzük'e bir aykırılık bulunmamaktadır.

31. Diğer yandan ilgili milletvekilinin devamsızlığının TBMM Başkanlık Divanınca tespit edilmesi, itirazın reddi, ret gerekçeleri, itirazın reddine dair Başkanlık Divanı kararının Genel Kurulca kabulü, devamsızlık dosyasının Karma Komisyona gönderilmesi, Karma Komisyonun ve hazırlık komisyonunun oluşumu, komisyonların inceleme usulleri ile çalışmalarını tamamladıkları süreler, komisyon ve Genel Kurul aşamalarında savunma hakkını kullanma imkânının tanınması, Karma Komisyon raporunun Genel Kurulda görüşülmesi, Karma Komisyon raporunun oylamasının görüşmelerin bitiminden yirmidört saat geçtikten sonra yapılması, milletvekilliğinin düşmesine ilişkin Genel Kurul kararında Anayasa'nın aradığı nitelikli çoğunluğa ulaşılmış olması hususları göz önünde bulundurulduğunda devamsızlığın tespitinden milletvekilliğinin düşmesine kadar yaşanan süreçte ve bu süreç sonunda alınan milletvekilliğinin düşmesine ilişkin kararda Anayasa'ya, kanuna veya İctüzük'e bir aykırılık bulunmadığı görülmektedir.

32. Açıklanan nedenlerle TBMM Genel Kurulunun Şırnak Milletvekili Faysal SARIYILDIZ'ın milletvekilliğinin düşmesine ilişkin 27.7.2017 tarihli ve 1158 sayılı kararı, Anayasa'ya, kanuna veya İçtüzük'e aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

33. Serruh KALELİ bu sonuca ek gerekçeyle katılmıştır.

IV. HÜKÜM

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun Şırnak Milletvekili Faysal SARIYILDIZ'ın milletvekilliğinin düşmesine ilişkin 27.7.2017 tarihli ve 1158 sayılı kararının Anayasa'nın 85. maddesi uyarınca iptali talebinin REDDİNE, 7.9.2017 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Burhan ÜSTÜN

Başkanvekili
Engin YILDIRIM

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Serruh KALELİ

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Kadir ÖZKAYA

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

EK GEREKÇE

Başvuru hakkında verilen “iptal talebinin reddi” kararında başvuru konusunun Anayasaya, kanuna veya içtüzüğe aykırı olup olmadığı sadece SÜREÇ yönünden incelenmiş Mahkememizce, konunun esası yönünden bir değerlendirme yapılmamıştır.

Anayasanın 85. maddesinin değiştirilme gerekçesinde yer alan “ Bu ne yargı yolu ne de itirazdır. Sadece usul yoludur.” Şeklindeki lafza sıkı sıkıya bağlı kalarak sadece şekil denetimi yapmakla yetinilmiş karar neticeten doğru olmakla birlikte eksik değerlendirilmiştir.

Mahkememiz, kararın 12. paragrafında denetim yetkisinin kapsamını nitelerken Anayasaya uygunluğunda yetki sınırı içinde kalacağına karar vermiş ise de bunun sadece şekle indirgediği görülmektedir.

Anayasa maddeleri arasında bir üstünlük sırası bulunmadığı ve bu nedenle 85. maddenin Anayasanın başkaca maddeleri yorumu ile denetlenemeyeceği şeklindeki katılmadığım anlayışla getirilen bu sınırlama Anayasa Mahkemesinin denetim alanını daraltan yetkilerini sınırlayan yorum yetkisini elinden alan bir düşüncedir.

Kararımız, şu hali ile kendini şekil denetimi ile sınırlı yetkili gördüğü anlaşıldığından TBMM'nin anılan takdir yetkisinin kullanılmış olmasının da yerindelikle denetlenemeyeceğini ifade etmektedir.

Hukuk alanında ortak konu şudur ki, takdir yetkisi Adalet, hakkaniyet ve kamu yararı ölçütleri gözetilmeden kullanılmayacaktır. Anılan nedenle Anayasanın 85.maddesi usul kuralıdır, şekil öngörmüştür, yapılan işlem sürecinde şekle aykırılık yoktur, bu nedenle talebin reddi gerekir şekilde özetlenecek kararın, milletvekilliğinin düşmesi gibi ülke siyasi ve hukuki düzeninde çok önemli neticelere sebep olabilecek olgusu karşısında, demokratik hukuk devleti, ölçülülük gibi kavramların varlığını sürdürebilmesi için, şekil yanında objektif ölçülere, Anayasal ilkelere uygunluğunun Anayasal denetimi Mahkememiz yetki alanında olup gereklidir.

Demokratik hukuk devletinin temelinde yer alan parlamento ve üyelerinin çalışma özgürlüğü alanlarının yüksek koruma görmesinin beklenilmesi bir hukuk devleti ilkesinin tabii sonucu olmakla birlikte, Meclis, parlamenter sistemin en önemli çalışma araçlarından olup, tüm milletvekillerinin iradelerinin hukuksal düzeninin yönetsel araçları olan kanun, tüzük ve diğer yasama belgelerine yansıtıldığı yer çalışma düzeninin ifa ve icra edildiği alandır. Meclis yönetiminin asıl görev alanının ve parlamenter faaliyetlerin kendini koruması doğal bir zorunluluk olup bu kapsamda Anayasal ve yasal düzenlemeler yapılması ve uygulaması tabiidir.

Somut dosya kapsamında 47 kez meclis birleşimine katılmayan mazeret gerekçeleri de yerinde görülmeden milletvekili yönünden, haklarında alınan milletvekilliğinin düşmesi kararında Anayasa, kanun ve içtüzüğü yönünden demokratik hukuk devleti ve ölçülülük ilkesi kapsamında yapılan değerlendirmede de bir aykırılık bulunmadığı nedenleri karşısında siyasi saikle hareket edildiği ve soyut nitelikli eşitlik ilkesini ve teamül hukukun çığnendiğine ilişkin iddialar yönünden bir inceleme yapılmasına da ihtiyaç bulunmadığı şeklinde bir karar verilmesi gerektiği kanaatiyle iş bu ek gerekçe yazılmıştır.